

Nr 176.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning
angående transitering av införselsförbjudna varor m. m.; given
Stockholms slott den 7 mars 1924.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

K. J. Beskow.

Förslag

till

förordning angående transitering av införselförbjudna varor m. m.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vara, som enligt stadgande i särskild författning ej får till riket införas eller får dit införas endast av vissa personer eller sammanslutningar eller efter särskilt tillstånd av myndighet eller under vissa villkor, må, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, utan hinder av dylikt stadgande såsom omedelbar transitförsändelse eller eljest under tullverkets kontroll befordras eller för återutförelse uppläggas å nederlag eller transitupplag.

Har förbud mot införelse eller inskränkning i införelserätten stadgats med hänsyn till allmän hälsovård eller allmän säkerhet eller såsom försiktighetsmått mot djur- eller växtsjukdomar eller till förekommande av missbruk av spritdrycker och andra alkoholhaltiga varor, vilka kunna användas såsom berusningsmedel, skall det i första stycket lämnade medgivandet till transitering m. m. icke gälla, med mindre Kungl. Maj:t därom förordnar.

2 §.

Skall vara, varom i 1 § sägs, genom tullverkets försorg försäljas å auktion och har icke genom särskild författning stadgats, huru med varan skall i sådant fall förfaras, skall försäljningen ske under iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser, som gälla rörande införelse av vara av dylikt slag, eller ock under förbehåll, att godset återutföres. Kan försäljningen icke sålunda äga rum, skall med varan förfaras på sätt Kungl. Maj:t, efter anmälan av generaltullstyrelsen, förordnar, varvid varan må, därest försäljningen skolat ske för ägarens räkning, förklaras förbruten till kronan.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1924.*

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, följande:

På initiativ av Nationernas förbunds generalförsamling hölls under år 1921 i Barcelona en allmän konferens rörande kommunikations- och transiteringsfrågor. Nästan alla stater, tillhörande Nationernas förbund, voro representerade vid nämnda konferens. Vid konferensen framlades, bland annat, förslag till konvention och stadga rörande transiteringsfrihet (Convention et Statut sur la Liberté du Transit).

Sedan utrikesdepartementet från generalsekreteraren för Nationernas förbund mottagit officiella handlingar rörande konferensens beslut beträffande bland annat omförmälda förslag till konvention och stadga, överlämnades desamma till kommunikationsdepartementet för att underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Efter hörande av medicinalstyrelsen, generaltullstyrelsen, järnvägsstyrelsen, kommerskollegium, vattenfallsstyrelsen och generalpoststyrelsen godkände Kungl. Maj:t den 4 november 1921 för Sveriges del, bland annat, de i förenämnda handlingar intagna överenskommelser, och förordnade Kungl. Maj:t samma dag, att ärendet skulle för fortsatt behandling överlämnas till utrikesdepartementet.

Efter det ifrågavarande konvention och stadga rörande transiteringsfrihet, som i en från utrikesdepartementet erhållen översättning torde få såsom bilaga A fogas vid dagens statsrådsprotokoll, i november 1921 undertecknats i Genève för Sveriges del under förbehåll av ratifikation, anhöll utrikesdepartementet i skrivelse den 2 februari 1922 till chefen för kommunikationsdepartementet om upplysning rörande departementschefens ställning till frågan om ratificering av de vid Barcelona-konferensen beslutade överenskommelserna.

Med anledning härav anmodades generaltullstyrelsen att till kommunikationsdepartementet inkomma med yttrande, vilket skulle innefatta jämväl förslag, i vad på generaltullstyrelsens verksamhetsområde an-

komme, till de bestämmelser, som av vederbörande överenskommelsers ikraftträdande kunde betingas.

Sedan generaltullstyrelsen den 1 november 1922 avgivit dylikt yttrande, har detta, då de däri berörda spörsmål om transitering närmast borde upptagas till beredning inom finansdepartementet, överlämnats till sistnämnda departement.

*Generaltull-
styrelsen.*

Med nyssberörda yttrande har generaltullstyrelsen överlämnat en av styrelsen upprättad förteckning över de författningar, som innehålla särskilda bestämmelser med avseende å införsel av vissa varor; och anför styrelsen i nämnda skrivelse följande:

»De meddelade förbuden att införa vissa slags varor hava givits mer eller mindre begränsad omfattning. Till en början är införsel av vissa varuslag överhuvud förbjuden. Exempel härför erbjuda bestämmelserna i § 77 i förordningen om explosiva varor den 19 november 1897 (nr 102) samt kungörelsen angående förbud tills vidare mot införsel till riket av krusbärsplanter och friska krusbär den 22 september 1905 (nr 53). Beträffande åtskilliga varuslag åter är införsel från vissa länder förbjuden. Detta gäller enligt ett flertal författningar, som avse att förekomma smittsamma sjukdomars införande i riket. Vidare få vissa slags varor icke till riket införas, med mindre särskilda villkor iakttagas vid införseln. Exempel härför erbjuda, förutom åtskilliga av nyssnämnda författningar, förordningen angående kontroll å tillverkningen av margarin och margarinost ävensom konstister den 13 oktober 1905 (nr 59) och förordningen angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett den 30 september 1921 (nr 581). Beträffande vissa varuslag är införselrätten så till vida villkorlig, att varan icke må införas utan tillstånd av viss myndighet. Sålunda erfordras t. ex. jämlikt kungl. kungörelse den 27 september 1922 (nr 474) för införsel av skjutvapen och ammunition tillstånd av chefen för socialdepartementet. Slutligen må vissa slags varor införas endast av vissa personer eller samman slutningar. Sådana bestämmelser äro meddelade i § 6 i apoteksvarustadgan den 14 november 1913 (nr 308), § 2 i giftstadgan den 7 december 1906 (nr 114), 10 § i förordningen angående försäljning av rusdrycker den 14 juni 1917 (nr 340), 3 § i förordningen angående handel med skattefri sprit den 1 juli 1918 (nr 508), 6 § i förordningen angående vissa alkoholhaltiga preparat den 1 juli 1918 (nr 564), § 1 i förordningen angående införselmonopol jämte fastställande av högsta pris å socker den 24 mars 1921 (nr 121) samt 2 och 6 §§ i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket den 15 december 1914 (nr 436).

I några nyare författningar, som avse att förhindra, att varor av vissa slag tillföras den inhemska marknaden, har i stället för förbud mot »införsel» stadgats förbud mot varans utlämnande från tullverket. Dessa författningar äro förordningen angående förbud mot förtyngning av vissa lädersorter m. m. den 11 april 1919 (nr 139) och förordningen angående förbud mot användning av papp och konstläder i skodon den 9 maj 1919 (nr 219). Hinder för transitförsändning eller uppläggning å tullupplag av i nyssnämnda författningar avsedda varor lära därför icke föreligga.

Genom kungl. kungörelse den 18 mars 1921 (nr 92) är förbud meddelat mot införsel av vissa slags frön utan tillstånd av lantbruksstyrelsen. I denna kungörelse torde emellertid införselbegreppet få anses vara närmare

bestämt sålunda, att i författningen avsedd vara icke må från tullverket utlämnas, varför kungörelsen icke synes avse att förhindra omedelbar transitförsändning eller uppläggning å tullupplag av ifrågavarande slags frön. Enahanda är förhållandet med kungl. kungörelsen angående förbud tills vidare mot införsel till riket av rakborstar, tillverkade i eller exporterade från Japan, den 16 april 1920 (nr 155) och kungl. kungörelsen angående bestämmelser att iakttagas vid införsel av potatis den 12 september 1921 (nr 532).

Enligt kungl. kungörelser den 5 februari 1909 (nr 8) och den 4 april 1910 (nr 27) må vidare utländskt frö av vissa slag icke införas, med mindre fröet är inneslutet i på visst sätt märkta säckar och innan detsamma genom vederbörande tullmyndighets försorg undergått behandling med eosinlösning. Då emellertid av bestämmelserna i nyssnämnda författningar torde framgå, att införselförbudet avser förbud mot varans utlämnande till ägarens disposition, synes ej heller något hinder möta för transitförsändning eller uppläggning å tullupplag av ifrågavarande slags frö, även om nyssberörda villkor för införseln icke uppfyllts.

I § 78 i förordningen angående explosiva varor den 19 november 1897 (nr 102) har i vissa fall meddelats förbud för tullmyndigheten att utlämna explosiv vara, med mindre emottagaren styrker sin behörighet att innehava det ifrågavarande partiet. Hinder för annan att transitförsända i nyssnämnda paragraf avsedda explosiva varor synes därför icke föreligga, och i § 112 mom. 1 tullstadgan är transitförsändning av explosiva varor uttryckligen medgiven. Däremot må enligt § 62 mom. 2 och § 89 mom. 2 tullstadgan explosiva varor icke uppläggas å nederlag eller transitupplag.

I § 1 ovannämnda förordning den 24 mars 1921 (nr 121) har förklarats, att införselförbudet för socker icke skall utgöra hinder för att upplägga socker å nederlag eller transitupplag för återutförsel eller förflyttning till annat tullupplag eller att omedelbart transitförsända sådan vara, och av 2 § i förutberörda förordning angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett den 30 september 1921 (nr 581) framgår, att förbudet mot införsel utan iakttagande av vissa villkor icke avser transitförsändning.

I § 1 i kungl. kungörelsen den 2 oktober 1920 (nr 660) är stadgat förbud mot utlämnande från tullverket av skrot av vissa slag utan medgivande av sprängämnesinspektionen, vilket förbud emellertid uttryckligen förklarats gälla jämväl transitförsändning.

Jämväl i kungl. kungörelsen angående förbud mot införsel till riket av levande höns, gäss, ankor, kalkoner och duvor från land eller del därav, som förklarats smittat av smittsam mul- och klövsjuka den 11 oktober 1920 (nr 671), är närmare angivet vad med införsel avses.»

Efter att hava framhållit, hurusom i det stora flertalet författningar angående införselförbud begreppet införsel icke närmare bestämts, har generaltullstyrelsen i berörda yttrande, såvitt angår ifrågavarande spørsmål, vidare anfört, att styrelsen för sin del ansåge, att transitering av till införsel förbjuden vara i allmänhet borde vägras allenast under de omständigheter, som angaves i första stycket av artikeln 5 i förberörda Convention et Statut sur la Liberté du Transit, nämligen då införselförbudet för varan meddelats av sanitära skäl eller med hänsyn till allmän säkerhet eller till förekommande av smittsamma sjukdomar å djur eller växter. Styrelsen yttrar härefter:

»De flesta av nu gällande införselförbud torde hava tillkommit av någon av nyss omförmälda anledningar, och det ligger också i sakens natur, att vidarebefordran från gränsorten av varan i dylika fall i allmänhet icke må förekomma.

Emellertid torde enligt generaltullstyrelsens mening jämväl i fråga om varor, som må till riket införas endast av vissa personer eller sammanslutningar, införselförbudet ur tullverkets synpunkt böra, i den mån icke i vederbörande författning annat är uttryckligen stadgat, anses innefatta hinder för annan ej blott att förtulla sådan vara, vare sig direkt eller från nederlag eller transitupplag, utan även att omedelbart transitförsända varan samt att upplägga varan å något av nyssnämnda upplag, även om varan upplägges för återutförsel. Enligt ordalydelsen av § 62 i tullstadgan lärer nämligen gods, som är upplagt på nederlag, icke kunna anses annorlunda än såsom till riket infört. Detsamma gäller exempelvis på grund av § 90 i tullstadgan i fråga om gods, som upplägges på transitupplag. Jämväl de i tullstadgan förekommande bestämmelserna rörande »återutförsel» av nederlags- eller transitupplagsgods tala för nu ifrågakvarande tolkning. Vad ytterligare och särskilt beträffar gods, som är avsett att omedelbart transitförsändas, torde samma tolkning betingas dels av bestämmelse i § 112 mom. 2 tullstadgan, att till omedelbar transitförsändning angivet gods skall i så gott som samtliga avseenden behandlas såsom och anses likställt med transitupplagsgods, dels ock därav att transitgodset, därest detsamma icke avsånts inom viss tid, helt övergår till transitupplagsgods på grund av föreskrift i mom. 3 av nyssnämnda § 112 i tullstadgan. I förordningen den 24 mars 1921 (nr 121) har vidare, såsom ovan nämnts, från införselmonopolet å socker uttryckligen undantagits införsel för uppläggning under angivna förutsättningar å vissa tullager samt för omedelbar transitförsändning. Enahanda var förhållandet beträffande införsel av vissa slag av spannmål enligt den numera upprädda förordningen den 21 augusti 1919 (nr 547). I fråga om övriga varuslag, för vilka införselrätten är tillförsäkrad allenast vissa personer eller sammanslutningar, finnas numera ej sådana undantag för en del former av införsel, som, på sätt ovan nämnts, under senare tid ansetts böra lämnas beträffande socker och vissa slag av spannmål. Tidigare innehöll emellertid lagstiftningen rörande brännvin en lättnad i införselmonopolet å sådan vara. I 26 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av brännvin, sadant detta författningsrum lydde enligt förordning den 10 november 1916 (nr 459) var nämligen föreskrivet, att även annan än enligt förordningen i allmänhet införselberättigad finge, om han hos kontrollstyrelsen styrkt sig utöva partihandel med brännvin, mot företeende av kontrollstyrelsens bevis härom upplägga brännvin å tullnederlag eller transitupplag ävensom omedelbart transitförsända sådan vara.

Ehuru de omständigheter, som här ovan anförts, torde giva stöd för en sådan tolkning av begreppet införsel, att även i fråga om sådana slags varor, som få införas endast av vissa personer eller sammanslutningar, begränsningen i införselrätten skulle avse, förutom införtullning, även uppläggning å tullupplag och omedelbar transitförsändning, kan emellertid ifrågasättas, huruvida beträffande sagda varuslag, en dylik bestämning av begreppet införsel varit åsyftad och är av förhållandena betingad. De bestämmelser, som inskränka rätten att införa sagda slags varor, lära nämligen avse att förhindra, att varorna från tullverket ut-

lämnas till andra än särskilda kvalificerade personer. Endast i fråga om de varor, för vilka införsel förbud stadgats av någon av de anledningar, som angivits i artikel 5 i ovanberörda konvention om fri transitering, synas såsom ovan nämnts sakliga skäl föreligga att upprätthålla ifrågavarande tolkning av begreppet införsel.

Det är styrelsen bekant, att den tolkning, som styrelsen på ovan angivna grunder funnit sig nödsakad att vid fråga om begränsad införselrätt för varor giva åt begreppet införsel, särskilt under senare tid vållat icke oväsentliga olägenheter för trafiken. Detta har varit fallet till och med för den som varit införselberättigad. Där varan inkommit till och måst lossas i annan ort än den, dit den införselberättigade haft sin verksamhet förlagd, har denne nämligen författningsenligt varit nödsakad att för att få varan sig tillsänd eller tillis vidare lagrad i ankomstorten befullmäktiga sitt ombud därstädes att i den införselberättigades namn ombesörja tullklareringen av varan samt i regel tillika tillställa ombudet av tullmyndigheten i orten fordrade handlingar, bestyrkande varuägarens rätt till införsel till riket av varuslag, varom vore fråga. När olika varupartier inkommit ungefär samtidigt över flera gränsorter, hava olägenheterna naturligen blivit ännu kännbarare. För annan än införselberättigad hava förhållandena gestaltat sig så, att han icke blott rönt avbräck i sina egna transitoaffärer på utlandet utan icke ens ägt att sasom ombud för utländsk firma ombesörja omedelbar befordran genom landet av det ifrågavarande godset eller någon kortare tid lagra det samma under tullverkets vård i avvaktan på lämplig exportlägenhet. Vissa härav uppkomna betydande olägenheter, vad angår särskilt befordran av tobak och tobaksvaror m. m., hava på sin tid påvisats av Stockholms speditörsförening i en till Kungl. Maj:st ingiven skrift, varöver generaltullstyrelsen den 7 juni 1916 avgivit infordrat — — — utlåtande.

Oavsett hurvida ovanberörda konvention för Sveriges del ratificeras eller ej, anser styrelsen det därför vara angeläget, att icke transithandeln genom besvärande ordningsföreskrifter hämmas, där sådant ej är av något allmänt intresse oundgängligen betingat. Att något dylikt intresse skulle äventyras genom ett frigivande av denna handel i fråga om varor, för vilka införselrätten är på ovanberört sätt begränsad, saknar styrelsen anledning att antaga. Givetvis måste dock därvid förutsättas, att varorna komma att föras genom landet under den tullkontroll, som en omedelbar transifförsändning eller förflyttning mellan och återutförsel från tullupplag innebure. Av icke mindre vikt och synnerligen rimligt synes det styrelsen vara, att icke importen av ifrågakomna varor genom införselberättigad, bosatt a med tullkammare försedd plats, som icke är gränsort, besväras av särskilda formaliteter för varornas försändning i oförtullat skick till bostadsorten.

Ett genomförande av de lättnader i lagstiftningen, som ovan asyftas, komme för övrigt att innebära ett fullföljande av den princip, som fått uttryck i § 16 mom. 3 av förordningen den 16 juli 1919 (nr 448) om ändrad lydelse av vissa paragrafer i förordningen om frihamn den 15 november 1907. Nämnada moment stadgar nämligen, att, där i särskild författning förskrivs, att införsel till riket av visst varuslag må verkställas endast av vissa närmare angivna personer eller samfälligheter, sådana föreskrift icke skall, för så vitt ej i författningen annorlunda uttryckligen stadgas, utgöra hinder för annan att föranstalta om införsel i fri-

hamn av vara, som i författningen avses, dock att i fråga om vara, som avses i 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, skola gälla särskilda föreskrifter. Dessa senare återfinnas, vad angår Stockholms frihamn, i § 26 av det den 23 september 1919 fastställda reglemente för samma frihamn (nr 628) och beträffande Göteborgs frihamn av § 26 i den 1 augusti 1922 fastställt reglemente (nr 443). Enligt dessa paragrafer må visserligen i allmänhet endast den, som är berättigad till införsel av berörda drycker, upplägga sådana i frihamnen men även annan införa dryckerna dit för återutförsel i till kolfi och beskaffenhet oförändrad skick sjöledes till utrikes ort eller annan svensk frihamn. Att enskildas återutförsel från frihamnen av rusdrycker således får försiggå allenast sjöledes har sin grund i den omständigheten, att utförsel landvägen komme att i tullhänseende förutsätta jämväl införsel till tullinlandet från frihamnen, en åtgärd, vilken enligt ovanberörda § 16 mom. 3 i frihamnsförordningen skall beträffande varor, som icke må införas av en var, likställas med införsel från utrikes ort till riket.

Då vid bestämmande av införselrätten till frihamn rusdrycker givits en särställning, synes detta hava skett huvudsakligen i syfte att kunna, utan förhindrande av den direkta transiteringen till utlandet, även beträffande den utom tullområdet fallande del av riket upprätthålla statskontroll a förvaringen, tillverkningen, beredningen och förtäringen av spritdrycker och viner. En dylik särställning lärer näppeligen erfordras vid fråga om medgivande för envar att upplägga rusdrycker a nederlag eller transitupplag, där godset författningens enligt under hela upplags-tiden skall stå under tullverkets omedelbara kontroll och ej må bliva föremål för någon som helst bearbetning eller förädling.

Beträffande därefter de slags varor, som må till riket införas allenast under iakttagande av vissa villkor, så utgöras dessa varuslag till största delen av sådana, för vilka förbud mot införsel från vissa länder stadgats till förekommande av smittsamma sjukdomars införande, t. ex. ull, oberodda hudar och skinn, oljekakor och kli i begagnade säckar samt lump. Endast beträffande några få varuslag, för vilka villkorligt införselförbud gäller, torde förbudet hava sin grund i andra omständigheter än dem, under vilka transitering genom landet skulle enligt förevarande konvention få vägras. Vad angår vissa slag av frö samt potatis gäller, på sätt ovan antytts, villkorligt införselförbud, men av avfattningen av vederbörande författningar synes framgå, att införselförbudet icke avser förbud mot transitering, utan allenast förbud mot varans utlämnande utan iakttagande av föreskrivna villkor till vederbörandes disposition. Där emot lärer av samma skäl som här ovan anförts i fråga om de slags varor, som må införas allenast av vissa personer eller sammanslutningar, bestämmelserna i kungl. förordningen den 13 oktober 1905 (nr 59) med ändringar genom kungl. kungörelsen den 15 oktober 1909 (nr 123) och den 13 oktober 1921 (nr 582) om förbud mot in- och utförsel av margarin och margarinost och konstister utan tillsats av viss mängd sesamolja eller potatisstärkelse icke kunna tolkas annorlunda än att förbudet innefattar jämväl förbud mot transitering. I ett särskilt fall har enligt jordbruksdepartementets ämbetskrivelse den 12 november 1920 i anledning av ansökning av aktiebolaget Olson & Wright — — — Kungl. Maj:t även ansett dispens från ifrågavarande bestämmelser nödvändig för transitering

genom landet av ett parti margarin. Även beträffande de varor, för vilka särskilt villkor för införsel stadgats av andra anledningar än de uti ifrågavarande konvention angivna, torde dock sakliga skäl icke föreligga för att förhindra transitering genom landet med eller utan uppläggning a tullupplag.

Därest, i enlighet med vad här ovan ifrågasatts, transiteringsrätt medges för åtskilliga varuslag, för vilka enligt generaltullstyrelsens mening sådan rätt nu icke förefinnes, uppstår emellertid i vissa fall fråga, huru med varan skall förfaras, om densamma upplagts a tullupplag eller jämlikt § 112 mom. 3 tullstadgan erhållit karaktär av transitupplagsgods, men icke inom i § 86 respektive § 109 tullstadgan föreskriven tid återutförts och förty skall försäljas a tullauktion. Beträffande rusedrycker finnas bestämmelser för det fall att varan skall försäljas a tullauktion meddelade i 90 § i förordningen angående försäljning av rusedrycker den 14 juni 1917 (nr 340). Liknande bestämmelser äro meddelade, beträffande denaturerad sprit i 3 § i kungl. kungörelsen den 18 december 1918 (nr 990), beträffande alkoholhaltiga preparat i 2 § i kungl. kungörelsen den 18 december 1918 (nr 991) samt beträffande tobak och tobaksvaror m. m. i 6 § i kungl. kungörelsen den 26 februari 1915 (nr 75). Beträffande giftiga ämnen och apoteksvaror finnas i § 44 p. 2 giftstadgan den 7 december 1906 (nr 114) och § 20 mom. 2 apoteksvarustadgan den 14 november 1913 (nr 308) bestämmelser meddelade för det fall, att beslagtagna vara dömts förbruten. Emellertid kunna enligt styrelsens åsikt jämväl giftiga ämnen och apoteksvaror tänkas bliva förfallna till försäljning a tullauktion dels jämlikt § 32 mom. 3 tullstadgan dels ock, enär enligt tullstadgan transitgods och transitupplagsgods icke av tullverket undersökes, innan godset förtullas, jämlikt ovannämnda § 109 tullstadgan. Omständigheterna kunna nämligen vara sådana, att skäl till anställande av åtal för olaga införsel icke föreligger eller domstol ogillar anställt åtal och förty frigiver varan. För sistnämnda två fall saknas bestämmelser. Likaså saknas bestämmelser för det fall, att margarin, margarinost och konstister, som icke må till riket införas, skall enligt tullstadgan försäljas a tullauktion. Vad angår varor, som endast må införas av vissa därtill berättigade, torde försäljning a tullauktion kunna ske under iakttagande i tillämpliga delar av gällande bestämmelser rörande införsel av den vara, som är i fråga, alltså under villkor, att den, som inopar varan, är berättigad att införa vara av ifrågakommande slag. Vad åter angår vara, som må införas endast under vissa villkor, torde åtminstone i vissa fall försäljning även kunna ske under iakttagande i tillämpliga delar av de för införsel av varan gällande bestämmelser. Emellertid torde det kunna inträffa, att auktion på nyss angivna sätt icke kan förrättas. I dylika fall synes varan böra utbjudas på tullauktion under förbehåll, att varan skall återutföras. Kan försäljning ej heller på sistnämnda sätt komma till stånd, något som torde mera sällan inträffa, synes med varan böra, sasom gäller i fråga om socker enligt ovannämnda förordning den 24 mars 1921, förfaras på sätt Kungl. Maj:tt i varje särskilt fall förordnar, därvid varan i det fall att försäljningen skolat ske för varuägarens räkning bör kunna förklaras förbruten till kronan.

Sasom sammanfattning av vad här ovan yttrats, får styrelsen anföra, att en ratifikation för Sveriges del av ifrågavarande konvention om fri transitering enligt styrelsens mening pakallar utfärdande av bestäm-

meler i syfte att möjliggöra transitering med eller utan uppläggning a tullupplag av dels vissa varor, som må införas endast av vissa personer eller sammanslutningar, dels ock varor, som må införas endast under iakttagande av vissa villkor, därest grunden till villkoret är annan än någon av de i artikel 5 i konventionen angivna omständigheter, *att, även* om konventionen icke ratificeras, nyssnämnda bestämmelser äro ur andra synpunkter önskvärda, *samt att* bestämmelserna i berörda artikel 5 i konventionen lämpligen kunna tagas till utgångspunkt för bestämmelser angående transitering av varor, för vilkas införsel till riket särskilda bestämmelser äro meddelade.

Därest bestämmelser i förevarande avseende böra utfärdas, uppkommer fråga, huruvida de särskilda författningar, som innehålla föreskrifter om begränsad införselrätt beträffande vissa varuslag, böra ändras eller om icke bestämmelserna skulle kunna meddelas genom en gemensam författning. Givetvis vore det önskvärt, att varje särskild författning, som innehåller ovillkorligt eller villkorligt förbud mot införsel av viss vara, vore så avfattad, att tvekan om vad med införsel avses, i möjligaste mån undanröjdes. Emellertid har icke blott i fråga om transitering tvivel uppkommit om författningarnas tillämplighet, utan även i andra avseenden tyda meddelade domstolsutslag på en viss osäkerhet med avseende på frågan, när olaga införsel skall anses hava ägt rum och förseelse mot vederbörande författning sålunda skall vara konstituerad. Under det sålunda i vissa fall överträdelse av införsel förbud torde kunna föreligga redan genom lossning av varan, synes i andra fall överträdelse icke kunna anses vara förhanden, förrän varan av ägaren angives hos tullverket och, sasom ovan antytts, torde i många fall omständigheterna kunna vara sådana, att ej ens tullangivningen konstituerar sådan förseelse, som bör atalas. En fullständig revision av hithörande författningar anser styrelsen sig i detta sammanhang emellertid icke böra sätta i fråga, utan bör enligt styrelsens mening för ovan angivet ändamål kompletterande bestämmelser utfärdas med utgångspunkt från artikeln 5 i föreliggande konvention om transitering. Styrelsen har förty latit utarbeta förslag till författning i ämnet, vilket förslag härjämte överlämnas; och får styrelsen i avseende därå ytterligare anföra följande.

Givetvis kan det icke undvikas, att även en dylik författning, som skulle komplettera de talrika författningar, som innehålla särskilda bestämmelser om införsel, vid tillämpningen kan bereda tullmyndigheterna svårigheter och vålla olikformigheter. Det torde nämligen i vissa fall kunna bli föremål för tvekan, huruvida meddelade bestämmelser om begränsad införselrätt hava sin grund i någon av de omständigheter, som skulle utgöra giltig anledning att vägra transitering. I sadant fall läser emellertid styrelsen kunna genom cirkulär till tullförvaltningarna giva erforderliga direktiv. Men även om grunden till bestämmelserna skulle vara t. ex. att förekomma sjukdom, torde det understundom ändock saknas verkliga skäl att förhindra transitering. I vissa fall läser nämligen någon sjukdomsfara icke kunna anses föreligga, innan varan blivit utlämnad till ägarens disposition och uppäckad. Huruvida och i vilka fall en vara, vars införsel till riket är förbjuden av sanitära skäl, skulle kunna få i orubbat emballage transiteras landet, läser det emellertid icke tillkomma generaltullstyrelsen att yttra sig om. Skulle det vid tillämpning av en författning av det innehåll, styrelsen nu ifrågasätter, visa sig, att densamma beträffande vissa varuslag skulle leda till icke avsedda

olägenheter för trafiken, synes ändring böra ske av den särskilda författning, som innehåller bestämmelser om införsel av det varuslag, varom är fråga.

Beträffande de införselförbud, som tillkommit med hänsyn till bevarande av allmän säkerhet, så torde till en början förbudet mot införsel av vissa slags explosiva varor få anses hava tillkommit av nämnda anledning, varför transitering med eller utan upplägning a tullupplag av dessa varor ej skulle få ske. På grund av avfattningen av § 78 i förordningen angående explosiva varor den 19 november 1897 (nr 102) synes emellertid, såsom ovan antytts, i denna paragraf avsedd explosiv vara kunna av envar transitförsändas från gränsorten, och skulle det sålunda först vid tullbehandlingen behöva styrkas, att mottagaren vore berättigad att införa varan. Vidare torde förbudet mot införsel av skjutvapen och ammunition hava tillkommit av sagda anledning. Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 27 september 1922 (nr 474) utgör emellertid sistnämnda förbud icke hinder för transitförsändning till inrikes ort. Att det genom kungl. kungörelse den 2 oktober 1920 (nr 660) stadgade förbud mot införsel av skrot utan tillstånd av sprängämnesinspektionen, vilket förbud också torde hava tillkommit med hänsyn till bevarande av allmän säkerhet, uttryckligen förklarats avse jämväl transitförsändning, är här ovan påpekat.

Enligt tullstadgan § 89 mom. 1 och § 112 sker icke någon undersökning av transitupplags- eller transitgods före upplägningen respektive avsändningen. På grund härav torde det kunna hava inträffat, att införselförbud underkastat gods, blivit upplagt a transitupplag eller omedelbart transitförsänt. Tullstadgan saknar bestämmelser om rätt för tullmyndighet att undersöka sådant gods, även om godset misstänkes vara underkastat införselförbud. Enligt styrelsens mening bör emellertid tydlig föreskrift om dylik befogenhet finnas i tullstadgan, och ämnar styrelsen i det förslag till tullstadga, som styrelsen i samband med omorganisationen av tullverket gar att framlägga, intaga bestämmelser i nämnda avseende.

Av de författningar, som styrelsen, enligt vad ovan anförts, finner böra kompletteras, hava de flesta antagits av riksdagen, varjämte apoteksvarustadgan utfärdats efter det Kungl. Maj:t inhämtat riksdagens yttrande, och styrelsen utgår från att jämväl den nu föreslagna författningen, såsom innefattande förklaring av bland annat nyssnämnda författningar, skulle kräva riksdagens medverkan. För den händelse Kungl. Maj:t skulle biträda denna uppfattning, läser det vara av vikt, att Kungl. Maj:t, då sådant av omständigheterna kräves, t. ex. vid krig eller krigsfara, erhåller befogenhet att förbjuda transitering. Författningsförslaget är därför avfattat i enlighet härmed.»

Det av generaltullstyrelsen utarbetade förslaget till förordning med föreskrifter rörande förbud mot införsel eller inskränkning i rätten att införa vissa varor är av följande lydelse:

»1 §.

Är i särskild författning stadgat, att vara av visst slag må till riket införas endast av vissa personer eller sammanslutningar eller efter särskilt tillstånd av myndighet eller under vissa villkor, som avse annat än bevarande av allmän säkerhet eller förekommande av smittsamma sjukdomar bland människor eller djur eller av förödelse bland växter,

skall sådant stadgande, för så vitt icke annorlunda är eller varder av Kungl. Maj:t förordnat, icke utgöra hinder att omedelbart transitförsända vara, som i författningen avses, eller att för återutförelse upplägga varan å nederlag eller transitupplag; kunnande varan före återutförelsen jämväl försändas till annan nederlags- eller transitupplagsplats.

2 §.

Skall vara, varom i 1 § här ovan sägs, enligt tullstadgan försäljas å auktion och har icke genom särskild författning stadgats, huru med varan skall i sådant fall förfaras, skall försäljningen ske under iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser, som gälla rörande införelse av vara av dylikt slag eller ock under förbehåll, att godset återutföres. Kan försäljning icke sålunda äga rum, skall med varan förfaras på sätt Kungl. Maj:t, efter anmälan av generaltullstyrelsen, förordnar, varvid varan må, därest försäljningen skolat ske för ägarens räkning, förklaras förbruten till kronan.»

I anledning av generaltullstyrelsens berörda författningsförslag hava efter remiss yttranden avgivits av styrelsen för aktiebolaget svenska tobaksmonopolet den 19 mars 1923, av medicinalstyrelsen den 7 april 1923, av kommerskollegium den 20 april 1923, av lantbruksstyrelsen den 19 juli 1923 och av kontrollstyrelsen den 20 september 1923.

Tobaksmonopolet och medicinalstyrelsen.

Styrelsen för aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet samt medicinalstyrelsen hava förklarat sig icke hava något att erinra mot det av generaltullstyrelsen uppgjorda förslaget till förordning.

Kommerskollegium.

Kommerskollegii utlatande, varmed överlämnats yttranden från handelskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt från Sveriges köpmannaförbund, är, såvitt angår nu föreliggande fråga, av följande lydelse:

»Kollegium har för sin del genomgått de kollegii verksamhetsområde berörande författningar, som avse förbud mot eller inskränkning i rätten till införelse av vissa varor, varigenom kollegium sökt uttröna, huruvida de lättnader beträffande transitering och uppläggning å transitupplag, som avses med nu föreslagna förordning, vore förenliga med respektive författningars syften. Såvitt kollegium kunnat finna, är ur denna synpunkt ej något att erinra mot förslaget.

De inkomna yttrandena ådagalägga stort intresse inom handelskretsar för uppärbetande av den svenska transitotrafiken, på vars utveckling ställas stora förhoppningar. På grund härav och då den strängt formella tolkning, generaltullstyrelsen vid fråga om begränsad införelserätt för varor ansett sig böra giva åt begreppet införelse, medfört olägenheter för transitohandeln, vars utveckling särskilt under nuvarande tid torde vara av stor betydelse för landet, anser kollegium de i författningsförslagets 1 § innehållna bestämmelserna synnerligen önskvärda.

I förslagets 2 § stadgas, att, därest försäljning å tullauktionen av importförbjuden vara icke kan äga rum, med varan skall förfaras på sätt Kungl. Maj:t, efter anmälan av generaltullstyrelsen, förordnar, varvid varan må, därest försäljningen skolat ske för ägarens räkning, förklaras

förbruten till kronan. Köpmannaförbundet har framfört vissa betänkligheter häremot. Då emellertid bestämmelsen ifråga torde avse endast det fall, att vara övergivits av ägaren, torde köpmannaförbundets betänkligheter icke böra föranleda någon ändring i förslaget.

I likhet med generaltullstyrelsen anser kollegium, att ifrågavarande författning bör komma till stånd, oavsett om i ärendet åberopade internationella konvention rörande transiteringsfrihet bliver för Sveriges del ratificerad eller ej.

Kommerskollegium hemställer om bifall till generaltullstyrelsens föreliggande förslag.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande anfört, att ur synpunkten av de intressen, lantbruksstyrelsen hade att tillvarata, icke något syntes vara att erinra mot generaltullstyrelsens förevarande förslag.

Lantbruks-
styrelsen.

Kontrollstyrelsen, som vid sitt yttrande fogat ett från aktiebolaget Vin- och spritcentralen inhämtat utlåtande, har ansett sig böra begränsa sitt yttrande till frågan om transitförsändning eller uppläggning å nederlag eller transitupplag av sådana varor, som falla under kontrollstyrelsens ämbetsbefattning, nämligen rusdrycker, exportöl, skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat, samt anför följande:

Kontroll-
styrelsen.

»Sagda varor må, såsom generaltullstyrelsen framhållit, införas till riket endast av vissa personer eller sammanslutningar eller efter särskilt tillstånd, och har generaltullstyrelsen uttalat, att författningarna syntes giva stöd för en sådan tolkning av begreppet införsel, att begränsningen i införselrätten i fråga om sagda varuslag skulle avse, förutom införtullning, även uppläggning å tullupplag och emedelbar transitförsändning. Generaltullstyrelsen anser det emellertid kunna ifrågasättas, huruvida beträffande nyssnämnda varor en dylik bestämmelse av begreppet införsel varit åsyftad och är av förhållandena betingad. 'De bestämmelser, som inskränka rätten att införa sagda slags varor', anför generaltullstyrelsen, 'äro nämligen avsedda att förhindra, att varorna från tullverket utlämnas till andra än särskilt kvalificerade personer.'

Kontrollstyrelsen kan för sin del icke helt dela generaltullstyrelsens sålunda uttalade mening. Huruvida den av generaltullstyrelsen berörda bestämningen av begreppet införsel ursprungligen varit åsyftad, må lämnas därhän. Att däremot denna bestämning är av förhållandena betingad, torde med de erfarenheter, som vunnits, sedan 1917 års rusdrycksförsäljningsförordning trätt i kraft, ej kunna bestridas. De bestämmelser, som inskränka rätten att införa rusdrycker, exportöl, skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat, torde nämligen avse att förhindra, icke blott att varorna från tullverket utlämnas till andra än särskilt kvalificerade personer eller sammanslutningar, utan även att över huvud taget sagda varor från utlandet inkomma till andra än just dem, som äro berättigade att införa ifrågavarande varor.

På grund av kända förhållanden har staten under de senaste åren nödgats vidtaga allt kraftigare åtgärder till förhindrande av smuggling särskilt av rusdrycker, och innevarande års riksdag har beslutat icke allenast vissa anslag till åtgärder i syfte att bekämpa smugglingen utan även en särskild lag angående förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten (lag den 8 juni 1923, nr 148).

Bestämmelsen i 1 § av nämnda lag, att spritdrycker och vin icke må med farkost av mindre nettodräktighet än 120 ton införas från internationellt eller utländskt område till svenskt territorialvatten, torde svärligen låta sig förenas med den nu ifrågavarande av generaltullstyrelsen föreslagna förordningen, enligt vilken transitering av rusdrycker över svenskt område skulle vara tillåten för vem som helst.

Enligt nu gällande bestämmelser må införsel av rusdrycker till riket ske blott av den, som erhållit särskilt tillstånd att driva partihandel med rusdrycker, ävensom av rusdrycksförsäljningsbolag. För närvarande utövas sådan partihandel allenast av tre bolag — aktiebolaget Vin- och spritcentralen, aktiebolaget J. D. Grönstedt & C:o och Karlshamns punschfabriksaktiebolag. Dessutom har Bror Erik Hertz erhållit tillstånd att i Göteborg driva partihandel med dansk champagne.

I anledning av ansökningar från atskilliga speditiönsfirmor har kontrollstyrelsen, efter samråd med generaltullstyrelsen, meddelat vissa speditiönsfirmor tillstånd att idka partihandel med spritdrycker och vin i och för import och export av dessa varor, dock icke i vidare omfattning än den i tullstadgan omförmälda rätt till uppläggning å transitupplag till aterutförsel ävensom omedelbar transitförsändning till utrikes ort eller till svensk gränsort för omedelbar transitförsändning därifrån till utrikes ort. Ifrågavarande tillstånd hava med hänsyn till den säregna beskaffenheten av den ifrågavarande införseln och på grund av de med denna införsel ur kontrollsynpunkt förbundna risker meddelats att gälla allenast tillsvidare och så länge kontrollstyrelsen ej finner skäl återkalla desamma. Vid sagda begränsade partihandelstillstånd hava knutits vissa villkor, nämligen att spritdrycker och viner, som äro avsedda för transitering, icke må försändas med andra fartyg än linjeångfartyg om minst 400 tons dräktighet, ävensom att dylika varor icke få försändas till Finland i andra fall än då finska statens socialministerium står såsom mottagare. De nyssnämnda inskränkande bestämmelserna fann kontrollstyrelsen erforderligt att meddela redan ett halvt år efter det att det första tillståndet av ifrågavarande slag beviljades, och anförde kontrollstyrelsen i en den 20 januari 1920 dagtecknad till dåvarande tillståndsinnehavare ställd skrivelse bland annat följande:

'Enligt vad som kommit till kontrollstyrelsens kännedom, har under senare hälften av sistförflutna år en jämförelsevis omfattande utförsel av spritdrycker ägt rum till Östersjöländerna och särskilt till Finland. Oftast har detta ägt rum med smärre fartyg, motorbåtar. Ifrågavarande export har ägt rum från några av de firmor, som erhållit kontrollstyrelsens tillstånd, att på sätt ovan sagts, transitera spritdrycker och vin genom Sverige. Då för närvarande rusdrycksförbud råder i Finland och allenast finska staten äger importera dylika drycker, samt det blivit upplýst att de transiterade partierna i allmänhet icke varit avsedda för finska statens räkning, har sålunda försök till insmuggling av spritdrycker i Finland ägt rum. Jämväl har spritdrycker, angivna för export på Finland, insmugglats i Sverige.'

Kontrollstyrelsens ifrågavarande åtgärd föranleddes därav, att rusdrycker från transitupplag i Stockholm utförts i mindre fartyg till Finland, men, innan desamma kommit utom svenskt territorialvatten, upplågts i Sverige och kommit oberättigad person i Sverige tillhanda.

Såvitt kontrollstyrelsen har sig bekant, hava emellertid inga större o^olägenheter i övrigt för Sveriges del förspotts av transitering eller upp-

läggning å transitupplag av rusdrycker. Detta förhållande har i väsentlig mån berott därpå, att allenast firmor, som äro måna om sitt anseende, och som icke vilja medverka till lagöverträdelser, erhållit tillstånd att driva detta slags rörelse. Ett helt annat läge komme otvivelaktigt att inträda, om vilka personer eller sammanslutningar som helst skulle, på sätt den föreslagna kungörelsen skulle möjliggöra, äga driva dylik slags rörelse. Rusdrycker skulle nämligen då komma att i icke obetydliga kvantiteter införas till landet för att transitförsändas genom detsamma, varefter varorna, när de väl å fartyg kommit över den svenska territorialgränsen, olovligen skulle kunna återinföras och komma oberättigade personer tillhanda. Det verkliga syftet med dylik transitering att utgöra ett led i smugeltrafiken skulle fördöljas därigenom, att det uppgåves, att dryckerna vore ställda till viss angiven mottagare i främmande land; någon effektiv kontroll ifråga om vem som vore den verkliga mottagaren skulle ej av tullverket kunna anordnas.

Det förtjänar också att framhållas, att två stater, vilkas gränser ligga intill Sverige, äro förbudsländer, nämligen Finland, där totalt rusdrycksförbud råder, och Norge, där försäljningsförbud i fråga om spritdrycker är gällande. Orter i Sverige skulle på nyss asyftat sätt komma att tjäna som genomgångsstationer för den olovliga rusdrycksinförseln till dessa länder, något som måste anses såsom förkastligt.

Rusdryckshandeln de olika länderna emellan torde på grund av den särskilda undantagslagstiftning, som i åtskilliga länder gäller beträffande försäljning av rusdrycker, få anses intaga en given särställning och icke underkastas de generella reglerna för varuutbytet. Enligt kontrollstyrelsens mening träder man därför icke några intressen, till vilka hänsyn måste tagas, för nära genom att undantaga rusdryckerna från tillämpning av de vanliga reglerna för handelsutbytet.

Med hänsyn därtill att skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat kunna användas såsom substitut för rusdrycker, synas jämväl dessa varor böra vara underkastade samma särskilda regler, som gälla för rusdryckshandeln.

Genom de av riksdagen beslutade och genom förordningen den 8 juni 1923 (nr 153) promulgerade ändringarna i rusdrycksförsäljningsförordningen beträffande partihandels organisation upphör rätten för kontrollstyrelsen att meddela tillstånd till bedrivande av partihandel i och för import och export av rusdrycker. Det är möjligt, att genom sagda lagändring vissa olägenheter skulle kunna uppkomma för den fullt legitima ehuru mycket obetydliga transitotrafiken av dessa drycker. Såsom aktiebolaget Vin- och spritcentralen i sitt utlåtande framhållit, torde emellertid inga svårigheter möta för utövare av den legitima transitohandeln med rusdrycker att vinna sagda aktiebolags medverkan för handels bedrivande. Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna en sådan anordning icke vara tillfredsställande för transitohandeln, torde i varje fall transitohandel med rusdrycker icke i vidare man böra möjliggöras, än att sådan ändring av rusdrycksförsäljningsförordningens bestämmelser vidtages, att kontrollstyrelsen, liksom nu är fallet, erhåller befogenhet att meddela de firmor eller personer, som därtill äro särskilt kvalificerade, tillstånd att idka transitohandel med rusdrycker.

På grund av vad sålunda anförts, och särskilt med hänsyn till de allvarliga risker, som äro förbundna med det av generaltullstyrelsen framlagda förslaget, får kontrollstyrelsen hemställa, att sagda förslag i vad

det avser transitohandeln med rusdrycker, exportöl, skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat, icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.»

Med anledning av kontrollstyrelsens berörda yttrande har generallullstyrelsen den 28 februari 1924 avgivit infordrat utlåtande.

Generallull-
styrelsens ut-
låtande den
28 februari
1924.

Generallullstyrelsen framhåller i sitt berörda utlåtande till en början, att styrelsens författningsförslag ansluter sig till bestämmelserna i artikeln 5 i den vid internationella samfärdselkonferensen i Barcelona år 1921 avslutade överenskommelsen angående fri transitering samt att, då i nämnda artikel meddelats uttrycklig bestämmelse därom, att överenskommelsen icke skulle utgöra hinder för vederbörande stater bland annat att biträda allmänt internationellt avtal, varigenom transitering av opium och andra farliga droger förbjödes, styrelsen, som vid avgivande av berörda författningsförslag icke haft tillgång till förarbetena till överenskommelsen, icke kunde finna annat än att stat, som ratificerade densamma, icke ägde ensidigt förbjuda transitering av spritvaror, exportöl, skattefri sprit, alkoholhaltiga preparat och liknande varor, som kunna användas för berusningsändamål, åtminstone icke med mindre fullständigt förbud att införa nämnda slags varor genomförts. Därefter anför styrelsen följande:

»Generallullstyrelsens ovanberörda förslag innebär sålunda, på sätt kontrollstyrelsen antytt, att rusdrycker, exportöl, skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat skulle få av en var angivas till omedelbar transitförsändning eller uppläggning å tullupplag för återutförsel. Generallullstyrelsen hade så mycket mindre anledning att motsätta sig transitering av nämnda slags varor, som transitering över frihamn av desamma redan förut medgivits, så mycket hellre som den transitering, förslaget avser att medgiva, skulle komma att ske under fortlöpande kontroll av tull- eller järnvägsmyndighet. Vidare är att märka, att den, som utan att vara därtill berättigad inför rusdrycker, skattefri sprit eller alkoholhaltiga preparat, uttryckligen medgivits rätt att återutföra varan, om densamma behörigen angivits till tullbehandling. Enahanda rätt torde gälla beträffande exportöl. I fråga om skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat är ej ens viss tid, inom vilken återutförseln skall ske, bestämd. Slutligen må rusdrycker uppläggas å provianteringsfrilager. Transitering av rusdrycker, skattefri sprit, alkoholhaltiga preparat och exportöl kan därför redan nu anses vara i viss mån medgiven även över tullhamn, ehuru varorna enligt den tolkning, generallullstyrelsen ansett böra givas begreppet införsel, icke få med ovannämnda undantag beträffande provianteringsfrilager uppläggas å tullupplag. Därest, såsom kontrollstyrelsen befarar, ett fullständigt frigivande av transiteringen av ifrågavarande slags varor skulle leda till missbruk, kunna, enligt uttrycklig bestämmelse i ovanberörda artikel 5, till förekommande härav särskilda föreskrifter i administrativ ordning meddelas, t. ex. att transiteringen inom svenskt område skall äga rum under tullbevakning.

Ehuruval styrelsens förslag innebär allenast att vem som helst skulle, för så vitt hinder däremot icke förefinnes enligt tullstadgan eller annan

författning, få upplägga ifrågakomna varor å nederlag eller transitupplag ävensom att omedelbart transitförsända varorna mellan inrikes orter eller till utrikes ort — den försändning som äger rum å svenskt territorium, innan varan inkommit till ort inom Sverige, innefattas icke under begreppet transitförsändning enligt tullstadgan — lär likväl, på sätt kontrollstyrelsen framhållit, bestämmelserna i den efter avgivande av styrelsens ovanberörda förslag utfärdade lagen angående förbud i vissa fall mot införsel av spritdrycker och vin till svenskt territorialvatten den 8 juni 1923 (nr 148) knappast låta sig förena med bestämmelserna i ovannämnda artikel 5, med mindre sistnämnda bestämmelser givas den innebörden, att varje fördragsslutande stat skulle äga förbjuda försändning över sitt territorium, med eller utan uppläggning å tullupplag, av spritvaror och vin, även om fullständigt förbud mot införsel av sådana varor icke meddelats. Det genom nämnda lag meddelade förbudet lär nämligen icke kunna anses såsom en enligt överenskommelsen tillåten åtgärd till betryggande av att vara verkligen går i transit.

Bestämmelser i det ämne, som innefattas i berörda lag, äro emellertid enligt styrelsens mening allt fortfarande nödvändiga. Enligt vad under hand inhämtats från utrikesdepartementet, skulle ej heller bestämmelserna i förevarande överenskommelse utgöra hinder att förbjuda transitering av de varor, som avses i kontrollstyrelsens yttrande. Någon olovlig införsel i nämnvärd omfattning av skattefri sprit eller alkoholhaltiga preparat har, såvitt styrelsen har sig bekant, icke förekommit och synes knappast vara att befara, varför enligt styrelsens mening något skäl att förbjuda transitering av dessa slags varor åtminstone för närvarande icke föreligger. Beträffande rusdrycker och exportöl vill styrelsen däremot icke motsätta sig, att desamma undantagas från transiteringsrätten.

Därest rusdrycker och exportöl kunna anses inbegripna bland de varor, beträffande vilkas införsel särskilda inskränkande bestämmelser meddelats med hänsyn till 'santé ou sécurité publiques' och sålunda icke böra få transiteras, torde detta böra uttryckligen angivas. Detta synes kunna ske genom en omredigering av styrelsens förslag. Visserligen lär knappast uttrycket 'santé publique' kunna återgivas på ett sådant sätt, att därvid tydligt inbegripes syftet med gällande nykterhetslagstiftning. Om däremot drycker, som kunna användas såsom berusningsmedel, uttryckligen undantagas från transiteringsrätten, torde några större tillämpnings-svårigheter icke uppkomma.

I enlighet härmed torde 1 § i styrelsens förslag kunna erhålla förslagsvis följande lydelse:

'Är i särskild författning stadgat, att vara av visst slag må till riket införas endast av vissa personer eller sammanslutningar eller efter särskilt tillstånd av myndighet eller under vissa villkor, skall, för såvitt icke annorlunda är eller varder av Konungen förordnat, sådant stadgande icke, med mindre inskränkningen i införselrätten stadgats med hänsyn till allmän hälsövärd eller allmän säkerhet eller såsom försiktighetsmått mot djur- och växtsjukdomar eller till förekommande av missbruk av drycker, som kunna användas såsom berusningsmedel, utgöra hinder att omedelbart transitförsända vara, som i författningen avses, eller att för återutförsel upplägga varan å nederlag eller transitupplag; kunnande varan före återutförseln jämväl försändas till annan nederlags- eller transitupplagsplats.'

Genom meddelande av bestämmelse av nu ifrågasatt innehåll skulle

emellertid icke all försändning över svenskt område av rusdrycker och exportöl bliva förbjuden. För genomförande av ett fullständigt transiteringsförbud skulle nämligen dessutom — ifrånsatt rätten att upplägga rusdrycker å provianteringsfrilager — erfordras ett upphävande av dels återutförselrätten dels och rätten att upplägga varorna i frihamn. Då emellertid kontrollstyrelsen icke ifrågasatt upphävande av nämnda rättigheter, har styrelsen, som ej försport något missbruk av dessa rättigheter, ansett sig icke i detta sammanhang böra påkalla desamma upphävande.»

Departements-
chefen.

Av den utav generaltullstyrelsen i ärendet verkställda utredning framgår, att i ett flertal författningar meddelats mer eller mindre omfattande förbud mot införsel till riket av i författningarna angivna varor, utan att uttrycket »införsel till riket» närmare bestämts. Tydligt är, att åt nyssnämnda uttryck kan givas en mer eller mindre vidsträckt betydelse. Enligt generaltullstyrelsens mening innebära förbuden i fråga, där ej i vederbörande författning annat är uttryckligen stadgat, hinder jämväl för här avsedda varors transitering med eller utan uppläggande på tullupplag, en tolkning, vilken även i visst fall omfattats av Kungl. Maj:t. Genom beslut den 25 september 1917 har Kungl. Maj:t funnit en av enskild person gjord framställning att, utan hinder av det i 2 § av gällande förordning angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket meddelade förbud för enskilda att till riket införa tobak, få genom Sverige transitera dylik vara icke kunna bifallas.

Lika med de hörda myndigheterna anser jag önskvärt, att de enligt nyss angivna tolkning gällande transiteringsförbuden varda beträffande vissa varor upphäva. Ett särskilt skäl att nu taga detta spörsmål i övervägande utgör tillkomsten av den vid konferensen rörande kommunikations- och transiteringsfrågor i Barcelona under år 1921 framlagda konvention och stadga rörande transiteringsfrihet. Utan att de svenska transiteringsbestämmelserna på vissa punkter ändras kunna ej vinnas de förmåner, som ett tillträdande för Sveriges del av förenämnda konvention och stadga avsett att skänka.

Den frågan uppställer sig då, för vilka nu transitförbjudna varor transiteringsfrihet bör medgivas.

Förenämnda stadgas artikel 5 innehåller de huvudsakliga bestämmelserna rörande de inskränkningar, som de fördragsslutande staterna under normala förhållanden må äga vidtaga i den transiteringsfrihet, som de genom sin anslutning till stadgan förbinda sig att medgiva.

Det framgår av artikeln i fråga, att avtalsslutande stat icke är förpliktad att medgiva person, vilkens tillträde till dess territorium är förbjudet, rätt att färdas därigenom liksom ej heller att medgiva transitering av varor, vilkas införsel är förbjuden av allmänna hälso- eller säkerhetshänsyn eller såsom försiktighetsmått mot växt- och djursjukdomar. Är införsel ej helt förbjuden men inskränkning i införselrätten stadgad, torde motsvarande inskränkning kunna göras i avseende å transiteringen.

Det kan givetvis, såsom även av generaltullstyrelsen framhållits, under vissa omständigheter erbjuda svårigheter att fastställa, huruvida ett utfärdat införsel förbud är föranlett av nämnda hänsyn eller av andra orsaker, i vilket senare fall alltså transitering av varorna ej får hindras. Vad särskilt angår spritdrycker och andra alkoholhaltiga varor, vilka kunna användas såsom berusningsmedel, framgår av de överläggningar å Barcelona-konferensen, som förekommo i samband med textens fastställande, att sagda varor tillhöra dem, vilkas transitoförsändning kan förbjudas av allmänna hälsohänsyn (*pour raison de santé publique*). Beträffande transiteringsfria varor är att märka, att stadgans artikel 5 mom. 2 giver vederbörande stat rätt att i fråga om dessa varor — bland dem nämnas särskilt varor som äro underkastade monopol — vidtaga nödiga försiktighetsmått för att övervaka, att varorna verkligen transiteras; likaså kan staten, när det gäller resande, kontrollera att de äro i tillfälle att avsluta den anträdde resan, vartill kommer att staterna äga att vidtaga åtgärder för att undvika, att samfärdselleders och kommunikationsmedels säkerhet äventyras. Framhållas må även, att i undantagsfall och för en så begränsad tidsperiod som möjligt avvikelser må ske från stadgans bestämmelser på grund av händelser av allvarlig art, vilka beröra statens säkerhet eller landets vitala intressen.

De principer i avseende å varors transitering, vilka kommit till uttryck i förenämnda stadga, synas mig fullt riktiga. Genom ett godkännande för Sveriges del av nämnda stadga skulle transiteringsfrihet medgivas för alla varor, vilkas införande ej är förbjudet av allmänna hälso- eller säkerhetshänsyn eller såsom försiktighetsmått mot djur- eller växtsjukdomar. Transiteringsfrihet skulle sålunda medgivas för exempelvis tobak.

För min del finner jag önskvärt, att de svenska transiteringsbestämmelserna bringas i överensstämmelse med de i förenämnda stadga meddelade föreskrifter.

På sätt generaltullstyrelsen föreslagit, torde detta böra ske genom en allmän författning, som stadgar, att förekommande införsel förbud icke skola utgöra hinder för transitering. Med transitering böra i förevarande avseende likställas annan befördran under tullverkets kontroll samt uppläggning för återutförsel å nederlag eller transitupplag. Undantag från transiteringsfriheten, där sådana enligt stadgan må förekomma, böra såsom styrelsen föreslagit, beslutas av Kungl. Maj:t.

Har införsel förbud stadgats av allmänna hälso- eller säkerhetshänsyn eller såsom försiktighetsmått mot djur- eller växtsjukdomar, bör transiteringsfrihet ej gälla, med mindre Kungl. Maj:t därom förordnar. På sätt redan nämnts kunna givetvis svårigheter uppkomma vid avgörande av frågan, huruvida ett utfärdat förbud är föranlett av nämnda orsaker. Detta skulle möjligen kunna åberopas såsom skäl för att söka åvägabringa transiteringsfrihet genom att direkt ange de författningsbestämmelser, vilka

icke skulle utgöra hinder för transitering. Emellertid lärer detta av olika orsaker icke lämpligen låta sig göra. Särskilt vill jag framhålla, att en författning av antytt innehåll icke skulle innefatta ett allmänt och principiellt genomförande av de grundsatser, varpå förenämnda stadga är uppbyggd. Genom att enligt förslaget Kungl. Maj:t i sista hand äger bestämmanderätten även beträffande transitering av varor, om vilka här är fråga, synas icke heller några betänkligheter behöva hysas på grund av svårigheten att tolka förberörda uttryck.

Bland de varor, vilka icke skulle få utan Kungl. Maj:ts förordnande transiteras, torde i författningen särskilt böra omnämnas spritdrycker och andra alkoholhaltiga varor, vilka kunna användas såsom berusningsmedel.

Generaltullstyrelsen har i sitt den 28 februari 1924 avgivna yttrande ifrågasatt bestämmelse, i syfte att skattefri sprit samt alkoholhaltiga preparat skulle bliva transiteringsfria. Med avseende å vad kontrollstyrelsen i ärendet anfört har jag funnit mig icke kunna förorda den av generaltullstyrelsen ifrågasatta bestämmelsen. De av generaltullstyrelsen avsedda lättnader för sagda varors transitering torde, där behov härav skulle föreligga, lämpligast kunna ernås med tillhjälp av bestämmelsen om rätt för Kungl. Maj:t att förordna om undantag från förekommande transiteringsförbud.

Det av generaltullstyrelsen med yttrandet den 28 nästlidna februari avgivna författningsförslaget har inom finansdepartementet undergått omarbetning huvudsakligen i formellt hänseende. Författningen torde böra träda i kraft å dag, som av Konungen bestämmes.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst berörda, inom departementet utarbetade förslag till förordning angående transitering av införsel förbjudna varor m. m., hemställer departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga nämnda förslag;

dels ock medgiva, att förordningen må träda i kraft å dag som av Konungen bestämmes.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behögar Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall proposition av den lydelse, bil. litt., vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Robert Borgström.

*Bilaga A.***Stadga rörande transiteringsfrihet**

(antagen i Barcelona 1921)

Art. 1.

Personer, resgods och varor ävensom fartyg, båtar, fordon, järnvägs-vagnar och andra trafikredskap skola anses transitera ett område, som står under en av de fördragsslutande staternas myndighet eller överhöghet, när färden genom ifrågavarande område — vare sig den försiggår med eller utan omlastning, med eller utan uppläggning, med eller utan lossning, med eller utan uppdelning av lasten, med eller utan ändring i transportsättet — allenast utgör en del av en hel resa, vilken börjar och är avsedd att avslutas utanför gränserna av den stat, över vars område transiteringen sker.

Trafik av förevarande art benämnes i denna stadga »transitotrafik».

Art. 2.

Såvida ej annat framgår av denna stadga, skola de åtgärder, som av de fördragsslutande staterna vidtagas för reglerande och verkstäljande av transporter genom områden, som stå under deras myndighet eller överhöghet, vara ägnade att underlätta den fria transiteringen å de järn- och vattenvägar, som äro lämpade för internationell transitotrafik. Ingen skillnad skall göras på grund av personers nationalitet eller fartygs eller båtars flagga eller på grund av ursprungs-, avsändnings-, införsels-, utförsels- eller bestämmelseort eller med hänsyn till äganderätten till varorna, fartygen, båtarna, fordonen, järnvägsvagnarna eller de andra transportredskapen.

I syfte att trygga tillämpningen av bestämmelserna i denna artikel med-giva de fördragsslutande staterna transitering genom sina territorialvat-ten i överensstämmelse med sedvanliga villkor och inskränkningar.

Art. 3.

Å transitotrafiken skola icke några särskilda avgifter läggas på grund av själva transiteringen (själva in- och utförandet inbegripna). Likväl kunna vid transitering upptagas avgifter uteslutande avsedda att täcka administrations- och övervakningskostnader, som transiteringen medför. Beloppet av alla dessa avgifter bör i möjligaste mån avpassas efter den utgift, som de avse att täcka, och skall utgå efter de likställighetsgrund-satser, som angivits i föregående artikel, dock att, på vissa samfärdsleder, avgifterna kunna nedsättas eller borttagas på grund av olikheter i över-vakningskostnader.

Art. 4.

De fördragsslutande staterna förbinda sig att vid transitering å sam-färdsleder, som drivas eller administreras av staten eller å vilka konces-

sion meddelats av staten, oavsett avgångs- eller bestämmelseorten, tilllämpa tariffer, som med hänsyn ej mindre till trafikförhållandena, än även till den ekonomiska konkurrensen mellan olika samfärdsleder, äro skäliga, såväl vad beloppen som vad sättet för deras utgående angå. Dessa tariffer böra bestämmas på sådant sätt, att de i möjligaste mån underlätta den internationella trafiken. Inga avgifter, lättnader eller inskränkningar skola göras beroende, direkt eller indirekt, av nationaliteten hos eller äganderätten till det fartyg eller det andra transportredskap, med begagnande varav någon del av en resa har ägt eller skall äga rum.

Art. 5.

Ingen av de fördragsslutande staterna förpliktas genom denna stadga att medgiva transitering av resande, vars tillträde till dess område ej är medgivet, eller av sådana varor, vilkas införande är förbjudet antingen av allmänna hälso- eller säkerhetshänsyn eller såsom försiktighetsmått mot djur- och växtsjukdomar.

En var av de fördragsslutande staterna äger rätt att vidtaga nödiga försiktighetsmått för att övervaka att personer, resgoods och varor — särskilt sådana, som äro underkastade monopol — fartyg, båtar, fordon, järnvägsvagnar och andra transportredskap verkligen gå i transit, ävensom för att övervaka att resande, som färdas genom landet, äro i stånd att avsluta sin resa samt för att hindra att samfärdsleders och kommunikationsmedels säkerhet äventyras.

Intet i denna stadga skall rubba de åtgärder, som envar av de fördragsslutande staterna är eller kan bli förpliktad att vidtaga till följd av de allmänna internationella avtal, vartill den har anslutit sig eller i framtiden kan komma att ansluta sig, i synnerhet sådana, som ingåtts under Nationernas förbunds hägn, angående transitering, införsel eller utförsel av vissa slags varor såsom opium eller andra skadliga droger, vapen eller alster av fiske, eller de allmänna överenskommelser, som äsyfta att avvärja ingrepp i industriell, litterär eller artistisk äganderätt eller som hava avseende å missbruk av varunärken, falsk ursprungsbezeichnung eller andra sätt för illojal konkurrens.

Har bogsering blivit monopoliserad på vattenvägar, vilka begagnas för transitering, skall monopolet så utövas, att det icke länder till hinder för fartygs transitering.

Art. 6.

Genom bestämmelserna i denna stadga åläggas icke de fördragsslutande staterna någon ny förpliktelse att medgiva fri transitering för icke fördragsslutande stats undersåtar eller för dessas resgoods eller för sådan stats flagga, ej heller för varor, fordon, järnvägsvagnar och andra transportredskap, vilka härröra eller införts från eller utföras eller äro destinerade till en icke fördragsslutande stat, utom i det fall att giltiga skäl åberopas för en sådan transitering av någon av de fördragsslutande staterna. Vid tillämpningen av denna artikel gäller, att varor, som transiteras utan omlastning under en av de kontraherande staternas flagga, åtnjuta de förmåner, som tillkomma denna flagga.

Art. 7.

I undantagsfall och för en så begränsad tidsperiod som möjligt må avvikelser ske från de bestämmelser, som återfinnas i ovanstående artiklar, genom särskilda eller allmänna åtgärder, som envar av de fördragsslutande staterna kan se sig nödsakad att vidtaga på grund av händelser av allvarlig art, vilka beröra statens säkerhet eller landets vitala intressen, varvid dock skall iakttagas, att grundsatsen om transiteringens frihet skall i möjligaste mån upprätthållas.

Art. 8.

Denna stadga fastställer icke krigförande och neutrala staters rättigheter och skyldigheter under krigstid. Likväl skall den bestå under krigstid i den mån, som den är förenlig med dessa skyldigheter och rättigheter.

Art. 9.

Denna stadga ålägger icke de kontraherande staterna förpliktelser, som strida mot deras rättigheter och skyldigheter i deras egenskap av medlemmar i Nationernas förbund.

Art. 10.

De avtal, konventioner eller överenskommelser, som före den 1 maj 1921 avslutats mellan de fördragsslutande staterna rörande transiteringsfrågor, skola icke upphävas genom föreliggande stadgas ikraftträdande.

Med hänsyn till att dessa överenskommelser alltjämt skola bestå, förbinda sig de fördragsslutande staterna att — vare sig vid överenskommelsernas utlöpande eller när omständigheterna det medgiva — i de av dessa överenskommelser, vilka må stå i strid mot bestämmelserna i denna stadga, vidtaga sådana ändringar, som må vara ägnade att bringa dem i överensstämmelse med stadgans föreskrifter i den mån detta kan ske av hänsyn till de geografiska, ekonomiska och tekniska förhållandena i de länder eller områden, överenskommelserna angå.

De fördragsslutande staterna förplikta sig vidare att i framtiden icke sluta avtal, konventioner eller överenskommelser, som strida mot denna stadgas bestämmelser och vilka icke må vara föranledda av geografiska, ekonomiska och tekniska hänsyn, som berättiga undantagsbestämmelser.

De fördragsslutande staterna kunna vidare avsluta transiteringsavtal, berörande visst område, i överensstämmelse med grundsatserna i föreliggande stadga.

Art. 11.

Denna stadga föranleder i ingen mån upphävandet av lättnader, vilka äro mera vittgående än de, som framgå av dess bestämmelser och vilka stå i överensstämmelse med dess grundsatser och som angå transiteringstrafiken å de områden, som stå under en av de fördragsslutande makternas myndighet eller överhöghet. Ej heller avser den att medföra förbud att för framtiden medgiva dylika lättnader.

Art. 12.

Jämlikt art. 23 e) i Nationernas förbunds stadga skall envar av de fördragsslutande staterna, som kan gent emot tillämpningen av någon av

denna stadgas bestämmelser för hela eller en del av sitt område åberopa ett ekonomiskt särskilt allvarligt läge, som uppkommit på grund av härjningar å dess område under kriget 1914—1918, betraktas såsom tillfälligt fritagen från de förpliktelser, som framgå av sagda bestämmelser, därvid ock skall iakttagas, att grundsatsen om transiteringens frihet i möjligaste mån bevaras.

Art. 13.

Alla tvister, som uppstå mellan de fördragsslutande staterna angående tolkningen eller tillämpningen av denna stadga och som icke biläggas genom direkt uppgörelse, skola hänskjutas till den fasta internationella domstolen, såvida icke på grund av en särskild överenskommelse eller av en allmän skiljedoms klausul tvisten skall genom skiljedom eller på annat sätt lösas.

Anhängiggörandet skall ske på sätt är föreskrivet i § 40 av Fasta domstolens reglemente.

I syfte att i möjligaste mån lösa tvister på vänskaplig väg förbinda sig dock de fördragsslutande staterna att, innan anhängiggörandet sker och med iakttagande av de rättigheter och befogenheter, som tillkomma Rådet och Församlingen, underställa alla tvister, i och för utlåtande, den myndighet, som må vara instiftad av Nationernas förbund såsom ett rådgivande och tekniskt organ för medlemmar av Nationernas förbund i vad angår kommunikations- och transiteringsfrågor. I brådskande fall kan ett förberedande utlåtande föreskriva tillfälliga åtgärder, särskilt i syfte att bereda den fria transiteringen de lättnader, den åtnjutit innan den ågärd vidtogs eller den händelse inträffade, som givit upphov till tvisten.

Art. 14.

I det fall att inom eller omedelbart vid gränserna till vissa av de fördragsslutande staternas områden, zoner eller landsdelar finnas, vilka i förhållande till nämnda staters hela område hava synnerligen ringa utsträckning och befolkning och vilka bilda avskilda delar av desamma eller utgöra besittningar, tillhörande andra huvudländer, och att det å andra sidan av administrativa skäl är omöjligt att tillämpa denna stadgas bestämmelser på sagda zoner och landsdelar, skola dessa bestämmelser därå icke äga tillämpning.

Detsamma gäller i det fall, att en koloni eller besittning äger en gräns, som är synnerligen långsträckt i förhållande till dess ytvidd, varigenom övervakning genom tull och polis blir faktiskt omöjlig.

Icke desto mindre skola vederbörande stater i ovan angivna fall tillämpa en ordning, som i möjligaste mån tillgodoser denna stadgas grundsatser och som underlättar transiteringen och samfärdseln.

Art. 15.

Det är överenskommet, att denna stadga icke skall tolkas såsom i något avseende berörande inbördes rättigheter och skyldigheter mellan områden, som utgöra delar av samma suveräna stat eller äro ställda under dess protektion, vare sig dessa områden var för sig äro eller icke äro medlemmar av Nationernas förbund.